

Tytuł karty pracy: **Gospodarka folwarczno-pańszczyźniana w Księstwie Cieszyńskim u progu czasów nowożytnych**

Autor: **Zofia Chochołowska**

Zespół roboczy: **Jiří Kupka, Zofia Chochołowska, Tomasz Orzyszek, Ondřej Šimík**

Grupa docelowa: **etap III, IV**

KARTA ODPOWIEDZI

Ćwiczenie 1.

1. Źródło normatywne.
2. Zapisy w źródle chroniły prawa panów feudalnych.
3. Autorem źródła jest sejmik śląski, który obradował we Wrocławiu.
4. Na Śląsku występował brak rąk do pracy, szczególnie po wojnach oraz tworzenie folwarków opartych na pańszczyźnie.
5. 10 grzywien.

Ćwiczenie 2.

1. **Folwark** – gospodarstwo rolne (od XIV w. także rolno-hodowlane), nastawione na masową produkcję zboża przeznaczonego na zbytni, które wykorzystywało pracę pańszczyźnianą chłopów.
2. **Czynsz** – stałe świadczenie w naturze czy w pieniądzu, które chłop pańszczyźniany składał swojemu panu feudalnemu, ponieważ to on był właścicielem uprawianej przez chłopów ziemi.
3. **Grzywna** – dawna jednostka masy.
4. **Pańszczyzna** – bezpłatna praca chłopów na polu pana.
5. **Latyfundium** – wielki folwark, należący przeważnie do Kościoła lub magnaterii.
6. **Parobek** – stały czy też sezonowy robotnik najemny.
7. **Pastuch** – (pasterz) osoba pilnująca zwierząt podczas wypasu.
8. **Szlachta** – wyższa warstwa społeczna, wywodząca się ze stanu rycerskiego.

Ćwiczenie 3.

Przyczyny – zapotrzebowanie na zboże, szczególnie w okresie powojennym, gdy miastom groziły fale głodu; zapotrzebowanie na produkty rolne w Europie w związku z początkami kapitalizmu, wysokie ceny na rynkach światowych zboża i mięsa, dostęp do morza Bałtyckiego, dominująca pozycja szlachty, pańszczyzna.

Skutki – potworny (lepiej: duży, ogromny, znaczący) wyzysk chłopów pańszczyźnianych, przywiązanie chłopów do ziemi (zakaz opuszczania wsi), zwiększanie wymiaru pańszczyzny, dominacja uprawy zbóż i gospodarki ekstensywnej, rozwój folwarków, upadek miast.

Ćwiczenie 4.

1. Źródło normatywne.
2. Czeladź – ludzie wolni, biedni, wynajmujący się do pracy, głównie bez zawodu.
3. Wysokie i surowe kary i obowiązek pracy do końca umowy – bez zapłaty
4. Kary cielesne, zaostrożony areszt, banicja.
5. Stwierdzenie na Marcina oznacza, iż jesienią zawierano umowy o pracę (11 listopada wspomnienie liturgiczne św. Marcina z Tours)

Ćwiczenie 5.

Zasięg terytorialny Księstwa Cieszyńskiego: obecnie część Śl. Cieszyńskiego w Republice Czeskiej, powiat cieszyński, częściowo bielski, bez części małopolskiej.

Gospodarka folwarczno-pańszczyźniana w Księstwie Cieszyńskim u progu czasów nowożytnych

Księstwo Cieszyńskie miało w różnych wiekach różny obszar, min. ziemia Oświęcimsko-Żywiecka i Bytomska.

Według tradycji historycznych tak sprzedane tereny Piastów cieszyńskich nadal można określać mianem Księstwa (czy Śląska) Cieszyńskiego.

Ćwiczenie 6.

Resztki zabudowań po folwarkach, tam, gdzie nie zdążyły ich zniszczyć Państwowe Gospodarstwa Rolne (PGR), gospodarstwa chłopskie, lasy chłopskie, itp.

Ćwiczenie 7.

Wnioski: zmniejszenie areału Księstwa, powstanie państw stanowych niższego rzędu – Status Minores), zwiększenie wyzysku poddanych. Cel osiągnięcie najwyższych zysków – zachowały się supliki (pisma, skargi lub prośby) chłopów ze sprzedanych części Księstwa, nie z pozostałych resztek.

Bibliografia:

Chlebowczyk J., *Cieszyńskie szkice historyczne*, Katowice 1984.

Kuliszer J., *Powszechna historia gospodarcza średnio-wieczna i czasów nowożytnych*, Warszawa 1961.

Historia chłopów śląskich, red. S. Inglot, Warszawa 1979.

Historia Śląska, red. K. Maleczyński, Wrocław, Warszawa, Kraków 1985.

Michalkiewicz S., Sydor J., *Dzieje Śląska w wypisach*, Warszawa 1964.

Panic I., *Śląsk Cieszyński w początkach czasów nowożytnych (1528-1653)*, Czeski Cieszyn 2011.

Popiołek K., *Historia Śląska od pradziejów do 1945 roku*, Katowice 1972.